

22.12.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**22 Aralık 2021
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

22 Aralık 2021 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

— 25 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 88)

MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi Arasında Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi Sekretaryasına Bina Tahsisine İlişkin Uygulama Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4927)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mozambik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4928)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Togo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Temsilcilikler İçin Arsa Takasına İlişkin Protokolün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4929)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Endonezya Cumhuriyeti’nin Umuma Mahsus Pasaport Hamili Vatandaşlarının Türkiye’ye Yapacakları Her 180 Gün İçinde 90 Günü Aşmamak Kaydıyla 30 Güne Kadar İkamet Süreli Turistik Amaçlı Seyahatlerinde ve Transit Geçişlerinde Vize Muafiyeti Sağlanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4930)
- Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından 2022 Yılında Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler ve Bölgeler ile Prim Desteği Oranlarına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 4931)
- Konya İli Sınırları İçerisinde Bulunan ve Sınırları Belirtilen Alanın “Mavi Boğaz Tabiat Parkı” Olarak Belirlenmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4932)
- Balıkesir İli, Ayvalık İlçesi Sınırları İçerisinde Bulunan Kara Ada Mevkii Doğal Sit Alanının Koruma Statüsünün Yeniden Değerlendirilmesi Sonucunda, Alanın Kesin Korunacak Hassas Alan Olarak Tescil ve İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4933)
- “154 kV (Denizli-4-Denizli-2) Brş.N.-Denizli-1 Enerji İletim Hattı Projesi” Kapsamında Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4934)
- Konya Teknoloji Endüstri Bölgesinde Başvuruda Bulunan Yatırımcıların Yatırımda Kullanacakları Sabit Yatırım Tutarı Üzerinden Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü Hesabına Yatıracakları Oranın, Binde Bir Olarak Belirlenmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4935)
- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü Maddesinde Yer Alan Tevkifat Nispetlerine İlişkin 12/1/2009 Tarihli ve 2009/14592 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Eki Karar ve 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci Maddesinde Yer Alan Vergi Kesintisi Oranlarına İlişkin 12/1/2009 Tarihli ve 2009/14594 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Eki Karar ile Aynı Kanunun 30 uncu Maddesinde Yer Alan Vergi Kesintisi

- Oranlarına İlişkin 12/1/2009 Tarihli ve 2009/14593 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Eki Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4936)
- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci Maddesinde Yer Alan Tevkifat Oranları Hakkındaki Ekli Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4937)
- 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa Ekli (I) Sayılı Listenin (A) Cetvelinde Yer Alan Bazı Malların Özel Tüketim Vergisi Tutarlarının Yeniden Tespiti Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4938)

ATAMA KARARLARI

- Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atamalar Hakkında Kararlar (Karar: 2021/600, 601)

YÖNETMELİKLER

- Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Teşkilât Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 4939)
- Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ile Turizm Merkezlerinin Belirlenmesine ve İlanına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 4940)
- Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü Hukuk Müşavirliği ve Avukatlık Sınav ve Atama Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Taşımacılık Anonim Şirketi Hukuk Müşavirliği ve Avukatlık Sınav ve Atama Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- 2022 Yılı Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesi
- 2022 Yılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Asgari Ücret Tarifesi

KURUL KARARLARI

- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 16/12/2021 Tarihli ve 10623, 10624, 10625, 10635, 10636, 10637, 10638, 10639, 10640 ve 10641 Sayılı Kararları

KARAR

- 27 Mülki İdare Amirinin, Birinci Sınıf Mülki İdare Amirliğine Yükseltilmesi Hakkında Karar

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 14/7/2021 Tarihli ve E: 2019/32, K: 2021/54 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 17/11/2021 Tarihli ve 2019/4746 Başvuru Numaralı Kararı

İthal buğdayın fiyatı dolar bazında düştü

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin yaptığı buğday ithalatı ihalesinde bir önceki ihaleye göre fiyat ton başına 20,1 dolar ile 32,90 dolar arasında düştü.



Ali Ekber YILDIRIM

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) bugün yaptığı 320 bin ton buğday ithalatı ihalesinde bir önceki ihaleye göre fiyat ton başına 20,1 dolar ile 32,90 dolar arasında düştü. Bundan önce 25 Kasım'da yapılan ihalede buğdaya ton başına 394,90 dolar ile 375 dolar arasında değişen fiyatlar verildi. Bugün (21 Aralık) yapılan ihalede ise ton başına 354,90 dolar ile 362 dolar arasında değişen fiyatlar verildi. En düşük fiyatta ton başına 20,1 dolar, en yüksek fiyatta ise ton başına 32,90 dolar düşüş kaydedildi.

Bugün yapılan ihalede yüzde 13.5 protein oranı olan 25 bin ton ekmeklik buğdayın tonu için en yüksek fiyatı 362 dolar ile GTCS firması verdi. En düşük fiyatı ise yüzde 12.5 proteinli buğday için 354,90 dolar ile Kibar adlı şirket verdi.

Türk Lirası bazında yüksek

Toprak Mahsulleri Ofisi yönetimi tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek olan ihalede, dolar bazında düşüş olmasına rağmen Türk Lirası bazında fiyat geçen seferki ihaleden daha yüksek. Buna göre 21 Aralık günü oluşan 13 liralık dolar kuru ile buğdayın tonu en yüksek 4 bin 706 liraya, en düşük 4 bin 613 liraya alınacak. 25 Kasım tarihli ihalede dolar kuru 12 lira olduğu için o günkü kur ile fiyat ton başına ortalama 4 bin 554 liraydı.

İhale kapsamındaki 320 bin ton buğdayın Türkiye'ye teslimi 1 Şubat-28 Şubat 2022 tarihleri arasında gerçekleşecek.

Tarımsal girdi fiyatları, yıllık yüzde 29,58 arttı

Tarımsal girdi fiyat endeksi (Tarım-GFE), 2021 yılı Ekim ayında yıllık bazda yüzde 29,58, aylık bazda yüzde 4,17 oranında artış kaydetti. Tarım girdi fiyatlarında en yüksek artış, yüzde 90,15 ile gübre ve toprak geliştiricilerde yaşandı.



Türkiye İstatistik Kurumu, 2021 yılı Ekim ayına ilişkin Tarımsal girdi fiyat endeksi (Tarım-GFE) verilerini açıkladı.

Buna göre, endeks ekimde bir önceki aya göre yüzde 4,17, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 22,19, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 29,58 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 23,6 yükseldi.

Ana gruplarda bir önceki aya göre tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde yüzde 2,37, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde yüzde 4,46 artış gerçekleşti. Geçen yılın aynı ayına göre tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde yüzde 23,17, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde yüzde 30,64 artış görüldü.

En yüksek artış gübre ve toprak geliştiricilerde

Yıllık artışın düşük olduğu alt gruplar sırayla yüzde 12,11 ile tohum ve dikim materyali, yüzde 14,81 ile malzemeler oldu. Buna karşılık, yıllık artışın yüksek olduğu

alt gruplar ise sırayla yüzde 90,15 ile gübre ve toprak geliştiriciler, yüzde 43,94 ile çiftlik binaları (ikamet amaçlı olmayanlar) olarak kayıtlara geçti.

Aylık artışın düşük olduğu alt gruplar sırasıyla, yüzde 1,36 ile malzemeler ve yüzde 1,54 ile veteriner harcamaları oldu. Buna karşılık, aylık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise sırasıyla, yüzde 14,97 ile gübre ve toprak geliştiriciler ve yüzde 5,5 ile tohum ve dikim materyali olarak gerçekleşti.

Bakan Pakdemirli'den çiftçiye; Gübre fiyatlarına aldırış etmeyin!

Bakan Pakdemirli'den müjdeli haberler bekleyen çiftçiler, tam bir hayal kırıklığına uğradı. Gübre fiyatlarının ne olacağını soran çiftçilere Pakdemirli "aldırış etmeyin" dedi.



Döviz kurlarının düşmesiyle birlikte gübre fiyatları konusunda Bakan Pakdemirli'den müjdeli haberler bekleyen çiftçiler, tam bir hayal kırıklığına neden oldu. Antalya'da bin 500 çiftçinin katıldığı toplantıda gübre fiyatlarının ne olacağını soran çiftçilere Bakan Pakdemirli'nin 'fiyatlara aldırış etmeyin' şeklinde cevap vermesi şaşkınlıkla karşılanırken, çiftçinin gündeminden de ne kadar kopuk olduğunu gösterdi.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin, Antalya'da bin 500 çiftçinin katıldığı toplantıda gübre fiyatları konusunda bir açıklama yapmaması çiftçide büyük bir hayal kırıklığına neden oldu. Salonda bulunan bütün çiftçinin en önemli gündemini son dönemde büyük artışların yaşandığı gübre fiyatları oluştururken, Bakan Pakdemirli'den bu konuda umutlu bir açıklama bekliyordu. Ancak konu bazında gübre fiyatlarına hiç girmeyen Pakdemirli, çiftçiye sadece; 'siz üretmeye devam edin alın terinizi yerde bırakmayacağız' demekle yetindi. Toplantı sonrası fotoğraf çektirmek isteyen çiftçilerin; 'gübre fiyatları ne olacak Sayın Bakanımız?' sorusuna da Bakan Pakdemirli'nin 'Fiyatlara aldırış etmeyin' şeklinde bir cevap vermesi de şaşkınlıkla karşılandı.

ANTALYA'DA 1500 ÇİFTÇİNİN KATILIMI İLE ÖNEMLİ BİR ÇALIŞTAY DÜZENLENDİ

Tohum Yetiştiricileri Alt Birliği tarafından Antalya'da yaklaşık bin 500 çiftçinin katıldığı 'İklim Değişikliği Ekseninde Geleceğin Tarımı' konulu bir çalıştay düzenlendi.

Çalıştaya Bakan Pakdemirli de katılırken, çiftçiler özellikle en önemli sorunu olan gübre konusunda kurların da düşmesiyle birlikte Bakan Pakdemirli'den bu konuda müjdeli bir açıklama bekliyordu. Ancak Bakan Pakdemirli, konuşmasında çiftçinin güncel sorunlarına yer vermeyerek, daha önce sık sık tekrar ettiği Türkiye'nin tohum üretim rakamları ve son 19 yılda verilen tarımsal destekler hakkında bilgiler verdi.

ÇİFTÇİNİN GÜNDEMİNDEKİ GÜBRE BAKANLIĞIN GÜNDEMİNDE YOK!

Bakan Pakdemirli'nin kurların düşmesiyle birlikte gübre fiyatları konusunda bir çalışmanın yapıp yapılmayacağına yönelik bir açıklamada bulunmaması çiftçiyi hayal kırıklığına uğrattırırken, toplantı sonrası 'gübre fiyatları ne olacak?' sorularına da 'fiyatlara aldırış etmeyin' şeklinde bir cevap vermesi dikkat çekti. Çiftçinin en öncelikli sorununa karşı Bakan Pakdemirli'nin bu şekilde cevap vermesi, çiftçiden ve sahadan ne kadar kopuk olduğunu bir kez daha göstermiş oldu.

Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat dönemi başladı

Kur korumalı TL mevduat ürünü devreye alındı, kur farkı için TCMB her gün saat 11:00'de dolar alış kuru yayınlayacak.



Birikimlerini TL mevduat olarak değerlendiren vatandaşların kurlardaki oynaklık karşısında mağdur olmaması için yeni ürün devreye alındı. Dövizle Endeksli Türk lirası mevduat olarak adlandırılan hesabın adı değişti; “**Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat**” oldu.

Nasıl İşleyecek?

Sadece **gerçek kişiler** bu hesabı açtırabilecek. Hesabın faizi en az Merkez Bankası **politika faizi** kadar olabilecek. Vade dolduğunda elde edilen faiz geliri ile vade boyunca kur değişimi oranı karşılaştırılacak. Hangisi daha yüksek ise o uygulanarak nema verilecek. Ayrıca, vade sonunda kur değişiminin faiz oranı üzerinde kalması halinde oluşabilecek fark müşteri hesabına TL olarak yansıtılacaktır. Bu ürünlerdeki gelirden **stopaj kesintisi yapılmayacak**.

Kişiler, **3,6,9 ve 12 ay vadeyle** hesap açabilecek. Vadeden önce hesap bozulursa bu hak kaybedilecek ve hesap vadesiz hesaba dönüşecek. Hesabın açıldığı tarihteki TCMB kuru ile hesabın kapatıldığı tarihteki TCMB kurundan düşük olan üzerinden hesap bakiyesi güncellenecek.

Hangi kur uygulanacak?

22.12.2021

Dövizin TL'ye çevrilmesi sırasında ve kur farkı hesaplamaları için Merkez Bankası'nın ilan ettiği kurlar kullanılacak.

Merkez Bankası **her gün saat 11.00'de** bu mevduata özel ABD doları döviz alış kuru açıklayacak.

Sisteme isteyen her banka katılabilecek. Ancak, henüz katılım bankalarına yönelik bir yöntem geliştirilmedi. Açıklamada, katılım bankaları için de bir çalışma yapıldığı bildirildi.

İş dünyası tedbirleri 'olumlu' karşıladı

İş dünyası temsilcileri, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıkladığı ekonomik önlemleri olumlu karşılarken, kur sebebiyle artan fiyatların acilen güncellenmesi için çağrı yaptı.



İş dünyası temsilcilerinden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açıkladığı ekonomik tedbirlere yönelik olumlu mesajlar gelmeye devam ediyor.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu, istikrara yönelik tedbirleri olumlu karşıladıklarını belirtti.

Hisarcıklioğlu, Twitter hesabından yaptığı açıklamada, "İş dünyamızın piyasalarda istikrar, öngörülebilirlik sağlanması talebine yönelik bir dizi tedbir açıklanmasını olumlu karşılıyoruz. Alınan kararların ülkemizin üretim gücünün artırılmasına katkı vermesini bekliyoruz." ifadelerini kullandı.

İTO ve ATO'dan fiyatlara güncelleme çağrısı

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç de hükümetin yeni finansal alternatifler ve ekonomik tedbirleri devreye almasının iş dünyası için memnuniyet verici olduğunu söyleyerek, "Bu kritik dönemde iş dünyası olarak tüm gücümüzle hükümetimizin ve yeni ekonomik modelimizin yanında olmayı sürdüreceğiz. Tedbirler sonucunda göreceğiz ki başaran Türkiye olacak, kazanan milletimiz olacak." değerlendirmesinde bulundu.

Üyelerine çağrıda bulunan Avdağıç, "Fiyatlar roket hızında çıkıp paraşüt hızında inmemeli. Üyelerimize açık çağrıda bulunuyorum; fiyatlara acilen güncelleme yapılmalı" ifadelerini kullandı.

Ankara Ticaret Odası (ATO) Başkanı Baran ise ATO üyelerine ve reel sektöre seslenerek "Mevcut koşulları kendi işlerimize adapte edelim, kurlardaki gerilemeyi dikkate alarak fiyatlarımızı revize edelim" açıklamasında bulundu.

Baran, "Türk lirasına güveni tesis eden tüm adımları destekliyoruz. Paramıza güven ve dönüşü sağlayan bu adımların kısa sürede sonuç vereceğine ve kurdaki dalgalanmayı sonlandıracağına inanıyoruz. Sağlanacak güven ortamı piyasaları da stabilize edecektir. Böylece yatırım, üretim, istihdam için daha cazip şartlar oluşacaktır. Türk lirasına güven sağlayan bu adımların kısa sürede sonuç vereceğine ve kurdaki dalgalanmayı sonlandıracağına inanıyoruz." dedi.

DEİK Başkanı Olpak: Piyasanın ihtiyacı olan güveni veriyor

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak, önlemler paketine ilişkin, "İş dünyamıza ve piyasalara ihtiyacı olan güveni veriyor. Kur korumalı TL vadeli mevduat sisteminin, son dönemde kurlardaki mevcut ekonomik parametrelerimizle örtüşmeyen aşırı artışı makul bir seviyeye çekerek finansal istikrara ve fiyat istikrarına önemli bir katkı sağlayacağını düşünüyoruz. Bu sayede, her zaman vurguladığımız öngörülebilirliğin artacağına inanıyoruz." ifadelerini kullandı.

Nail Olpak, 'Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat'a dair ise "Vatandaşların dövize olan talebini azaltacağı için kur üzerindeki gereksiz baskıyı azaltarak daha öngörülebilir bir kur piyasasının oluşmasına katkı sunmasını bekliyoruz" değerlendirmesinde bulundu.

Olpak, ani ve yüksek seviyede artan fiyatların aynı hızla güncellenmesinin de önemli bir husus olduğunu sözlerine ekledi.

Gülle: İhracatın artışını destekleyecek önemli bir gelişme

Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Gülle, "Açıklanan tedbir paketleri sayesinde Türk lirası adil değerini kısa zamanda bulacak ve istikrarlı bir seviyede işlem görecektir. Dolayısıyla, bu, ihracatın sürdürülebilir artışını destekleyecek önemli bir gelişme olmuştur." ifadelerini kullandı.

TL'nin istikrar kazanmasına yönelik açıklamaları memnuniyetle takip ettiklerini ve atılan adımları desteklediklerini kaydeden Gülle, "Bu hamleyle hem vatandaşlarımızda hem firmalarımızda oluşabilecek güven sorunu çözülmüş olacak." ifadesini kullandı.

Gülle, ihracatçılara, TL'nin istikrarına yönelik atılan adımları desteklemeleri çağrısında bulunarak, "Tüm ihracatçılarımızı ve vatandaşlarımızı, açıklanan yeni tedbirler kapsamında son derece cazip hale gelen TL yatırım araçlarını kullanmaya

davet ediyorum.Bu tedbirler sayesinde, ihracatın sürekliliği ve sürdürülebilir artışı devlet garantisi altına alınmıştır." şeklinde konuştu.

Özdebir: Döviz taleplerini azaltıcı etki yaratacak

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Nurettin Özdebir, dövizde endeksli Türk Lirası mevduatı sistemine ilişkin yaptığı değerlendirmede, "Piyasadaki döviz taleplerini azaltacak bir etki yaratacağı aşîkar." ifadesini kullandı.

Varlıklarını koruma endişesi içinde olan insanların, tekrar piyasadan döviz alıp onu muhafaza etmeye uğraşmasına gerek kalmadığını belirten Özdebir, "İnsanlar böylece hem faiz getirisini garanti etmiş hem de kur farkından zarar görmelerinin önüne geçilmiş olacak. Bu anlamda piyasadaki döviz taleplerini azaltacak bir etki yaratacağı aşîkar. Bunun sonuçlarını da dün gecedten itibaren görmeye başladık." diye konuştu.

"Üretici ve tüketici fiyatları aşağı yönlü revize edilmeli"

Türkiye'nin böylesi spekülatif kur artışlarını hak etmediğini belirten Özdebir, şunları kaydetti: "İşin normalleşmeye başlamasıyla özellikle üretici ve sonra tüketici fiyatlarının aşağı yönlü revize edilmesi gerekecek. Bu tabi zaman alacaktır. Çünkü insanlar bu sistemi test edecektir. Bunun sonucunda ikna oldukları takdirde, yeni girdileri yeni fiyatlarla oluşturdukça kur fiyatlarını da aşağı yöne çekeceklerdir. Özellikle son günlerdeki spekülatif kur artışlarından kaynaklanan fiyat artışlarındaki köpüğün alınması ve oradaki haksız kazançların geri döndürülmesi, fiyatların aşağı çekilmesi de ticaretin etik kuralları gereği olmazsa olmazdır."

Bakan Nebati: Artık her şeyin normal seyrettiği döneme giriyoruz

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, "Birçok şey değişti, bu değişim bir normalleşme, şimdi normale döndük. Artık kişiler, kurumlar, kamu yönetimi, siyasetimiz herşeyin normal seyrettiği bir sürece giriyoruz." dedi.



TRT 1 ve TRT Haber Ortak Yayınında yeni ekonomi modelinin ayrıntılarını açıklayan Nebati özetle şunları söyledi:

"Cumhurbaşkanımız adeta bir manifesto yayınladı. Birçok şey değişti, bu değişim bir normalleşme, şimdi normale döndük. Artık kişiler, kurumlar, kamu yönetimi, siyasetimiz herşeyin normal seyrettiği bir sürece giriyoruz. Reel sektörün, önünü görmeye gayret eden aktörlerin önünü görebileceği çok önemli sürece girmiş olduk.

Bir büyüme yok sıçrama var

Tabii ki kırılganlıklarımız var. Orta gelir tuzağından çıkmak istiyoruz, küresel ekonomiden aldığımız pay yükseldi. İhracattan aldığımız pay da yükseldi. Tarihinde ilk defa 1,1'e çıktı. Bir büyüme yok, sıçrama var.

Dolayısıyla orta gelir tuzağından çıkmak için çalışmalar yapıldı. Şimdiki anlayışımız optimal noktayı yakalamakla dışarıya vereceğimiz gücü, dışarıdan alacağınız imkanlarla değerlendirmek gerekir ki, bu kırılganlıklar üzerine gidebilelim.

Cari açığımız büyüme ile bareber yükseliyordu. 2013'lerden itibaren ortaya koyduğumuz bir şey var. Bu ekonomik model Türkiye'nin şartlarına uygun hale gelirse özgür ve özgün olacak.

Türkiye'de büyük canlanma var. Ticaret güçlü, ihracatımız kuvvetli. Büyümemizin temel sebeplerinden bir tanesi içeride büyüme ve talebin artması ile dışarıda talebin artmasından kaynaklanıyor.

Modelimizin temeli yüksek büyüme düşük cari açık

Modelimizin temeli yüksek büyüme, düşük cari açıktır. Aynı zamanda yöneticiler açısından önemli fakat reel sektörün önünü görmeye gayret eden her türlü ekonomik aktivite de bulunan aktörlerin, önünü görebileceği çok önemli bir sürece girmiş olduk.

Dünya ülkeleri içerisinde bütün ülkelerle farklı şekilde ayakları sağlam basan bir masa. Böylesine bir ülkede kurlarla oynarsınız, bir takım manipülatif oyunlar oynarsanız bir yere kadar gider. Sonra doğru olan, reel olan piyasaya hakim olur.

Reel sektör Türkiye'de 66 borçluluk oranına sahip. Kamunun dünyadaki oranı yüzde 104, gelişmekte olan yüzde 64, Türkiye'de yüzde 40. Bir masa düşünün, bu masanın bütün ayaklarının sağlam bastığını düşünün.

Doğrudan yabancı yatırım çeken ülkelerin başında Türkiye. Türkiye bu tarihi fırsatı değerlendirecek.

Makroekonomik istikrarı sağlayarak ve yüksek katma değerli ürünleri teşvik ederek ihracatı teşvik edeceğiz, orta gelir tuzağını aşacağız.

Kurda köpüklerin gittiği, gerçek fiyatlamamanın olduğu bir noktaya doğru gidiyoruz. Kur iyi bir yerlerde dengeye gelecektir. Sayın Cumhurbaşkanımız Türkiye'de en güvenilir insanların başında. Söylediği bir şey mutlaka karşılığını buluyor. Cumhurbaşkanımız bir açıklama yapıyor. Bu açıklama piyasa deyimiyle satın alınıyor. Bireyler koşarak gece geç saatte dövizlerini bozdurmaya başlıyor. Büyük bir heyecan var, bazı internet siteleri kilitlendi.

Yahu TÜSİAD sen toplantıdaydın, gayet iyi iletişim kurmuştuk

Yahu TÜSİAD sen toplantıdaydın, gayet iyi iletişim kurmuştuk. Ne oldu da şiddetli açıklama yapıyorsun. Sevgili TÜSİAD, sakın ha muhalefet partisinin gazına gelmeyin. Onlar zannettiler ki bu iş bitiyor. Siz bize tavır takırırsanız, bu millet size tavır takırır. Siz bizim gideceğimizi zannediyorsanız, son seçimlere bakın, hepsinde sizi her seçimin ertesi günü yalnız bıraktı, biz yine birlikte çalışacağız. Biz bir gemideyiz.

Şimdi fiyatlamalar yapıldı. Fiyatlar toparlanırken fiyatları çekmeyenler, çok net söylüyorum, fırsatçılık yaparsan, ülkeye zarar verecek adımlar atarsan Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın nasıl bir bakanlık olduğunu anlayacaksın.

Türkiye'de can, mal, ırz, inanç güvenliği sağlanmıştır. Kambiyo kısıtlaması veya serbest piyasaya ilişkin söylenmiş her bir laf spekülasyon, manipülasyon değil, ihanettir.

Enflasyonun üstesinden geliriz. Vücudumuz alışık buna. ABD'de 6.8'e gelmiş, 68 kat, şok yaşıyor. Almanya şok yaşıyor. Biz nasıl tedbir alacağımızı, psikolojisini, hangi adımı atacağımızı biliyoruz. Vatandaşımız enflasyonun nasıl bela olduğunu bilir ve bize yardımcı olur.

Döviz tevdiat hesaplarından ve döviz cinsinden Türk lirası vadeli hesaplara dönülmesi halinde Merkez Bankası mevduat ve katılım fonu destek sağlayacak. Biz öncelikle ortalama mevduat süresini 90 güne çekiyoruz. Bozarsan ceza veriyoruz. Ceza, elde edeceğin nemayı kaybetmiş olur, o günkü kur üzerinden parayı alırsın. 3, 6, 9, 12 ay yaptık. Vadeleri mümkün olduğunca uzatmaya çalışıyoruz.

Hazinemizin üstünde bir yük yok. Her türlü alternatif senaryoları önümüze koyduk. Bu senaryolardan hangisi en kötü ona baktık. En kötü senaryoda bile bireyler kârlı çıkıyor. Hiçbir risk olmayacak."

Merkez, döviz hesabından TL'ye geçene destek verecek

Merkez Bankası, Hazine'nin TL'ye dönüşüm uygulamasına katkı sunmak amacıyla; "bir defalık döviz tevdiat hesabı dönüşümü" desteği açtı.



Merkez Bankası, 21 Aralık günlü Resmi Gazete'nin Birinci Mükerrer sayısında yayımlanan bir tebliğ ile; bir defalık olmak üzere, dolar, euro ve sterlin cinsi döviz tevdiat hesaplarının TL'ye dönüşümünü desteklemeye yönelik bir uygulama başlattı. Uygulama 20 Aralık öncesi açılan döviz tevdiat hesaplarını kapsayacak.

DÜNYA'ya bilgi veren kaynaklar, bir defalık uygulamanın yabancı para cinsinden mevduatın TL'ye dönüştürülmesini hedeflediğini bildirdiler. Cumhurbaşkanınca açıklanan "Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat" uygulamasından ayrı bir uygulama olan Merkez Bankası desteğinde de yine vade sonunda, kur farkı ya da cari faiz getirisinden hangisi fazlaysa o tutar ödenecek.

Merkez Bankası, Tebliğ yayımlanmadan önce bir duyuru yayımlayarak uygulamayı anlattı. Buna göre, 20 Aralık 2021 tarihinden önce açılmış ABD doları, Euro ve İngiliz Sterlini cinsinden döviz tevdiat hesabı veya döviz cinsinden katılım fonu bulunan yurt içinde yerleşik gerçek kişiler, söz konusu hesaplarını vadeli Türk lirası mevduat/katılma hesabına dönüştürmeleri halinde destekten yararlanabilecek. Hesaplar, 3, 6 ve 12 ay vadeli olacak ve bir defaya mahsus gerçekleşecek.

Hesaplar bankada açılacak. Banka aldığı dövizî Merkez Bankası'na aktaracak ve TL olarak karşılığını alacak. Dönem sonunda da oluşan faiz bankaca ödenecek. Kur farkı veya kur değışiminden kaynaklı faiz farkı oluşursa bu farkı, mevduat sahibine verilmek üzere Merkez Bankası tarafından bankaya verilecek.

Hazine'nin uygulamasına destek

Merkez Bankası yetkilileri, bu düzenlemenin Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat ile ilgisi olmadığını belirterek, TL'ye dönüşü teşvik etmek amacını taşıdığını, bu yönüyle Hazine'nin uygulamasına destek mahiyeti bulunduğunu vurguladılar.

Akaryakıt fiyatlarında yeni dönem

Akaryakıtta ÖTV, ürünlerin döviz cinsinden fiyatlarının azalış tutarı kadar artırılacak.



Akaryakıt ürünlerinde özel tüketim vergisi (ÖTV), ürünlerin döviz cinsinden fiyatlarının azalış tutarı kadar artırılacak.

Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlanan ve ÖTV kanununa ekli (I) sayılı listenin (A) cetvelinde yer alan akaryakıt ürünlerinin ÖTV tutarlarının düzenlenmesine dair Cumhurbaşkanı kararına göre, söz konusu artış hiçbir şekilde 2 Nisan 2020 tarihli ÖTV turlarını geçmeyecek.

Uygulama, belirlenecek ÖTV tutarları her bir mal itibarıyla 2 Nisan 2020 tarihinde uygulanan ÖTV tutarlarına ulaştığında, bu tutarlara ulaşan her bir mal bakımından yürürlükten kalkmış sayılacak.

Akaryakıt fiyatlarındaki artışların ÖTV'den otomatik bir şekilde karşılanması suretiyle akaryakıtın pompa fiyatının sabit kalmasını sağlamaya yönelik sistem olarak tanımlanan ve 2019 yeniden uygulamaya konulan eşel mobil sistemi nedeniyle akaryakıt ürünlerinde ÖTV oranı, artan fiyatlar nedeniyle sıfırlanmıştı.

Eşel-mobil sisteminin Ocak-Ağustos döneminde enflasyonu düşürücü etkisi 1.42 puan doğrudan, 1.06 puan ise dolaylı olmak üzere toplamda 2.48 puan olarak hesaplanmakta.

Kılıçdaroğlu: Türkiye'yi daha da büyük bir girdabın içine soktular

CHP lideri Kılıçdaroğlu, "Devletin hazinesiyle kumar oynanmaz. Hazine'de olmayan bir parayla garanti verdiler. Dün yaptıkları budur. Gizli faizin dik alasını uyguladılar. Türkiye'yi daha da büyük bir girdabın içine soktular. Kurla TL arasında fark çıkarsa bunu hazine ödeyecek. Garibanın parasıyla bankada doları olanı finanse ediyorsun. Nas bunun neresinde?" dedi.



CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, partisinin grup toplantısında gündemle ilgili açıklamalarda bulundu.

Kılıçdaroğlu'nun konuşmasından satır başları şöyle:

"Aslında hepimiz, güzel bir Türkiye'de huzur içinde yaşamak isteriz. Her evde bayram olmasını isteriz. Türkiye'nin dünyaya örnek olan bir ülke olmasını isteriz. Böyle bir Türkiye'yi arzu ederiz. Her vatandaşımız böyle ister ama gerçekten Türkiye böyle mi? Devleti yönetmek ayrıdır. Devleti yöneten siyasi otoritenin, yani siyasi iktidarın kanunlara uyması lazım. Devletin demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olduğuna inanması lazım. Alana çıktığınız zaman karamsar bir tablo görüyorsunuz. Hafta sonu Kayseri'deydik. Belediye başkanlarımızla toplantı yaptık. Kayseri'yi seçmemizin nedeni, tek bir belediye başkanımızın dahi olmamasıydı. Bizim belediye başkanlarımız halkla ilişki kursun istedik. Demokrasi kültürümüzü görsünler istedik. Halkımıza nasıl hesap verdiklerini, ihaleleri nasıl yapıyorlar, görsünler istedik. Yaşanan ekonomik buhran nedeniyle kış aylarında vatandaşlar perişan. Önce hükümete çağrı yaptık. 'Bu zamlar altında insanlar ezilir, bir Kara Kış Fonu kurun,

destek verin fakire fukaraya.' Yapmadılar. Ama biz, belediye başkanlarımıza çağrı yaptık. 'Mutlaka Kara Kış Fonu oluşturacaksınız. Bulunduğunuz beldede hiçbir çocuk yatağa aç gidemeyecek.' Sağ olsunlar, belediye başkanlarımız, büyük bir özgüvenle çalışmalarını sürdürüyorlar. Birer tarih yazıyorlar. Bütün zorluklara, bütün baskılara rağmen tarih yazıyorlar. Sormak isterim, vicdan sahibi herkese sormak isterim. Doğruyu kim yapıyor? Biz yapıyorsak bizi dinle, hatamız varsa söyle. Karşı taraf yanlış yapıyorsa oraya da dikkat et.

"Sorunun temeli güvendir"

Kayseri'de ayrıca ticaret odasını ve sanayi odasını ziyaret ettim. Sorunları anlattılar, biz de kendi çözümlerimizi anlattık. Sıkıntılarını biliyoruz, önünü göremiyorlar, dövizdeki oynaklık dolayısıyla siparişlerin durduğunu biliyoruz. Hatta öyle bir noktaya geldik ki bırakın yarını görmeyi, bir saat sonra ne olacak, kimse onu bile bilmiyor. Ekonominin böyle bozulduğu bir ortamda sanayici de esnaf da durmuş vaziyette. Açıkça söyledim kendilerine. Sorunun temeli güvendir. Eğer bir ülkenin vatandaşları siyasi otoriteye güven duymuyorsa artık o kişiler, o ülkeyi sağlıklı yönetemezler. Var olan iktidar güven ortamı yaratabilir mi? Yaratamaz. Kıyamet kopardılar; 'dış güçler'... Sonra ne oldu; yeni atanan Hazine ve Maliye Bakanı 'Hayır efendim, ortada dış güçler yok, biz bilinçli olarak doları yükseltiyoruz' dedi. En iyi, Hazine ve Maliye'den sorumlu bakan bilir. 'Bu yeni politika' diyor. Türkiye'nin stratejiye ihtiyacı var. Yarını göremiyorsanız, strateji oluşturamazsınız. Vatandaş adliyeye, savcıya güvenmiyorsa, 'adalet çıkmaz' diye düşünce her geçen gün pekişiyorsa o ülkede adalet yoktur, güven sorunu var demektir. Devleti yöneten kişilerin kendisini bilmesi lazım. O nedenle taç giyen baş, niye akıllanır? Sorumluluk üstlendiğinin farkına varır. Sorumluluk üstlenen kişi, gereğini yapmak için istişare eder. 'Her şeyi ben bilirim' dediği zaman kişi kendisini bilmez. Kendini bileceksin, ne olduğunu bileceksin. Kişinin kendini bilmesi, kapasitesini de bilmesi, eksikliğini, hatasını da bilmesi demektir. AK Parti ve MHP'ye oy veren kardeşlerim, bu söylediğimde eksiklik, hata varsa rahatlıkla söyleyebilirsiniz. Her yerde, her ortamda doğruları dile getirmeye çalıştım. Doğrulardan devleti yönetenlerin korkmaması lazım. 'Devlet liyakatle yönetilir' dedik. Devlet bir kişinin malı, mülkü değildir. Devleti oluşturan mülkiyetse 84 milyonun mülkiyetidir. Bir kişi, 'Ben devletin sahibiyim' diye ortaya çıkıyor, kargaşa çıkarıyor. Ekonomide sorunlar yarattı ve yaratmaya devam ediyor.

Siyasetçinin alkışa ihtiyacı yok. İyi bir siyasetçi, düzgün bir siyasetçi, ahlaklı bir siyasetçi alkıştan çok eleştiri ister. Hz. Ömer şöyle söylüyor; 'Bana hatalarımı söyleyen benim gerçek kardeşlerimdir.' Bu nedir? Bu aklı öncelemektir. Kibirden arınmak demektir. Şimdi kazaen 'şu hatan var' dediğin zaman kıyamet kopuyor. Üç tane gencecik çocuk röportaj yapıyor. Gözaltına alıyorsunuz. Ne kusuru var? Ev hapsi veriyorsunuz. Niçin? Gerçekleri halk öğrenmesin diye. Bir kişi devleti böyle yönetmeye kalkarsa o devlet otoriter olur, demokrasi olmaz orada. Yapacağı tek şey vardır; makamdan ayrılmaktır.

Bugün mevduatın yüzde 66,4'ü dövizdir. Bu ne demektir? 'Ben Türk lirasına güvenmiyorum, devlet yöneticilerine güvenmiyorum, başka ülkelerin parasına güveniyorum, paramı oraya yatırıyorum' diyor. Edirne'yi ve Kars'ı korumak neyse Türk parasının itibarını korumak da aynı şeydir. Eğer Türk lirası yerlerde sürünüyorsa bir sorunumuz var demektir. Soru; ülkeyi bu hale kim getirdi? Sorumlusu kim bunun? Bunun sorgulanması lazım. Yöneticiler israf ve yolsuzluğun üzerine gitmezse sorun var demektir. 'Faize karşıyım' deyip 184 milyar doları ödüyorsanız sorun var demektir. Bir taraftan zamlar yağmur gibi yağarken öte tarafta dövizin yerinde tutamıyorsanız yönetimde sorun var demektir. Soru şu; sorunu kim çözecek, nasıl çözeceğiz? Sorunu siyasi partiler çözerler.

Bunu bütün vatandaşlarımın bilmesini isterim. Sorunu yaratan kurum, sorunu çözemez. Türkiye'yi bu hale siyasi iktidar getirdi. Demek ki sorun, siyasi sorundur. Önce o siyasi sorunu çözmemiz lazım. Sorunu çözülmesi için de demokrasinin işlemesi lazım. Yani seçimin gelmesi lazım. Kriz dönemlerinde, buhran dönemlerinde yönetenler açmazlarla karşı karşıya kalıyorlarsa demokraside yapılması gereken, halkın hakemliğine başvurmaktır.

"İlk yapacağımız iş güveni tesis etmek"

Bunu anlattığım zaman bazen 'Siz ne yapacaksınız' sorusu geliyor. Anlattıklarımdaya yanlış var mı? Nasıl çözeceğiz, bu önemli. Milletın takdiri, Allah'ın izniyle iktidar olduğumuzda hemen ilk yapacağımız iş, ki 13. cumhurbaşkanımız inşallah Millet İttifakı'nın cumhurbaşkanı olacak. Konuşmamda ne dedim? İktidarla millet arasında güven sorunu var dedim. İlk yapacağımız iş, güveni tesis etmek. Nasıl tesis edeceğiz? Güveni tesis etmenin yolu, sorunu yaşayanla sorunu çözenin yan yana gelmesidir. Bizim 13. cumhurbaşkanımız da hakem olacak. Emekten, alın terinden yana olacak eyvallah, ama iki tarafı yan yana getirip hakem olacak. Buna ne diyoruz? Ekonomik ve Sosyal Konsey. İlk yapacağımız iş, bunları bir araya getirmektir, getireceğiz. Kardeşim, derdini anlat, çözülecek. Orada bir takvim yapılacak, hangi sorun nasıl çözülecekse tek tek yazacak. 5 Şubat 2019'dan beri toplanmadı. Açıklama yapacağına çağırırsana. Gelsin, bakanlarla karşı karşıya kalsınlar; anlatsın, sorun çözülsün. Oraya sadece Merkez Bankası Başkanı'nı da BDDK Başkanı'nı da çağıracaksınız, 'Biz sorunları çözmeye hazırız' algısını kamuoyuna vereceksiniz.

Liyakat vurgusu

İkinci kuralımız; ilk bir hafta içinde, düzenleyici ve denetleyici kurumların tamamında liyakatli kişiler olacak. 'Güreşçiye getirelim, üç maaş-beş maaş alsın.' Hayır. Bu kişi sıcak siyasetin aracı, torpilin aracı olamaz. Liyakatli kişileri atadığımız zaman, talimatla değil aklıyla karar alacak. Bu başka neyi getirir? Ekonomide istikrarı getirir. Ekonomide istikrarı getirdiğiniz andan itibaren Türkiye, dünyada önemli bir yere oturmuş olur.

Üçüncü madde; hemen ilk bir hafta, Fiyat İstikrar Komitesi'ni lağvedeceksiniz. Bir gün bile toplanmış değiller. Devletin malı talan malı mıdır? Bu görev kimin? TBMM,

Merkez Bankası'na bu görevi vermiş. Biz, keyfi hareket etmeyeceğiz. TBMM'nin çıkardığı kanunlara uygun hareket edeceğiz. Merkez Bankası sorumlu. 'Fiyat istikrarını sağla' diyeceğiz. Merkez Bankası'na liyakatli kişileri atayıp, bağımsız kıldığınızda ne olur? Merkez Bankası'na olan güven artmış olur.

"İsrafla mücadele genelgesi yayınlanacak"

Dördüncü madde; ilk bir hafta içinde, 13.cumhurbaşkanımız makama oturduğu gün, israfla mücadele genelgesini yayınlayacaktır. İsraf haram. Devleti yönetenler, 84 milyonun parasını harcarlar. Fakirin fukaranın, zenginin, hepsinin parasını devlet, hükümet harcar; milletin hakkı, hukuku için kullanacaksınız. Herkesin işi aşı olsun, onun için kullanacaksınız. 13 uçak mı var, 12'sini satacaksınız. Bakanlıklar kendi bakanlık binalarından çıktı, müteahhitlerin yaptığı lüks binalarda kira ödüyorsunuz. Kendi ceplerinden mi? Hayır. Hani israf haramdı? Hani sen dindardın? İsrafı, yolsuzlukları en çok konuştuğumuz dönemde adamlar gittiler, 474 bin avroya üç tane Mercedes aldılar. Neyine yetmiyor senin araçlar? Yolsuzluk yapanın burnundan getireceğiz, izin vermeyeceğiz bunlara. Bu neyi getirir? Vatandaşla devlet arasındaki güveni pekiştirir. 'Keşke bugüne kadar gelselerdi'. Bunu yapacağız, güven duyacaklar.

Beşinci madde; 13. cumhurbaşkanı bir genelge çıkaracak, devletin bütün bilgilerine vatandaş ulaşabilecek. 'Devlet sırrı.' Milletvekili soruyor, milletvekiline cevap vermiyorlar. Bu ne demektir? 'Ben vatandaş hiç takmıyorum' demektir. 'Şu hastane kaçta yapıldı', hemen yazacak. Herkes bilecek. İstanbul Havalimanı yapmışsınız; kaçta, kimse bilmiyor. Neymiş, ticari sırmış. Ne ticari sırmış, devlet vermiyor bilgileri. Demek ki yapacağımız işlerden birisi, devlette saydamlığı getirmek. TBMM Başkanı, Sayıştay'a yazı yazacak. Yazıda, 'Gelen denetim raporlarında asla sansürleme yapmayacaksınız' yazacak. Ne demek, yolsuzluğu gizlemek? Hani kul hakkını yemek günahı? Kul hakkını yiye yiye şiştiler. Bu, halkın iktidarı denetlemesi demektir. 'Ey devlet, ben size vergi veriyorum, nereye harcadınız.' Bu, demokrasinin çıkış noktasıdır.

"Döviz garantili ihale düzenine son vereceğiz"

Altıncı madde; döviz garantili ihaleler var. Türk lirasını pul ettiler, kendi yaptıkları ihaleleri de dolar bazında, avro bazında yaptılar. Avrupa Birliği'ndeki, Amerika'daki enflasyonu da getirdiler 84 milyonun sırtına yıktılar. Bunu yapanda vicdan var mı? Amerika'daki, Avrupa Birliği'ndeki enflasyonu niye vatandaşın sırtına yıkıyorsun? 13. cumhurbaşkanımızın ilk yapacağı işlerden birisi, hakkaniyet içinde çözmektir. Bu milletin sırtına yıkılan, torunları da borçlandıran bu düzene son vereceğiz.

Yedinci madde; cumhurbaşkanı genelgesiyle derhal Strateji Planlama Teşkilatı kurulacak. Devasa devletin planlama teşkilatı yok. Nitelikli kadrolar atacağız. 50 yıllık, 100 yıllık planlamalar yapılacak. Sadece Türkiye'yi değil, dünyayı da izleyecekler. Bunlar yapamadılar ama biz yapacağız. Bunlar senin hakkını savunamadılar ama biz savunacağız.

Aslında Erdoğan'ı doğrudan muhatap olmak kadar yanlış bir şey olamaz. Yönetemeyen, yeteneği olmayan, ülkeyi bu hale getirene ne söyleyeceğiz? Bir grup kişiye çalışan insana ne diyeceğiz? Onu muhatap almak istemem. Muhatap almak doğru da değil. Bu ülkeye yapılan kötülükler yetmedi. Asla yapılmaması gereken işi bunlar yaptılar. İkinci kez beytülmale el uzattılar. Birincisi, 128 milyar dolardı. 13. cumhurbaşkanının yapacağı işlerden birisi de bu paranın kime gittiğini öğrenmektir. Beytülmalle kumar oynuyorlar. Devletin hazinesi ile kumar oynanmaz. O Hazine beytülmaldir. O Hazine'de 84 milyonun alın teri vardır. Hazine, kumar masasına sürülecek bir para değildir. Devletin hazinesi ile kumar oynanmaz. Hazine'de olmayan bir parayla garanti verdiler. 'Nas, din bunu emrediyor' diye diye gizli faizin dik alasını uyguladılar. Şimdi daha da büyük girdabın içinde Türkiye'yi soktular. Garibanın, bankada dövizli olanı fonlandığı bir düzeni getirdiler. Kur ile Türk parası arasında fark çıkarsa Hazine'den ödenecek. Yani gariban ödeyecek. Nasıl bunu yapıyorlar? Garibanın sırtından faizi teşvik ettiler. Hem de dolar garantili olarak. Nas bunun neresinde? O garibanlardan bazıları bu gelişmeleri kutluyor. İşte bu Türkiye'nin trajedisidir. Erdoğan'ı destekleyenler varsa oturup düşünmeleri gerekiyor. Bu kardeşini dinlesinler. Biz, onları savunuyoruz. Biz, fakirden alınıp zengine verilmesini doğru bulmuyoruz. Beytülmale oynayan bir saray var. O kumar masasını alkışlayanları tarih asla unutmayacaktır. Bir organize kötülük ile karşı karşıyayız. Ama sözümdür; bu organize kötülüğü yok edinceye kadar mücadele edeceğim."

Babacan'dan 'ekonomik önlem' eleştirisi: Ortada oldukça tehlikeli bir oyun var

DEVA lideri Babacan, "Vatandaşlarımıza, 'Sen paranı bankada Türk lirası olarak tutsan da sanki döviz tutuyormuşsun gibi biz seni kazandıracağız' diyorlar. Dünkü açıklamanın özü bu. Hazine, bu kur farklarını vatandaşlardan toplanan vergilerle ödeyecek. Bu, ülke ekonomisinin tam bir dolarizasyona götürülmesidir. Bunlar, eskinin istikrarsız, yoksul Türkiye'sinin politikası." dedi.



Demokrasi ve Atılım (DEVA) Partisi Genel Başkanı Ali Babacan, Polatlı Ticaret Odası'nın ekonomik istişare toplantısında konuştu.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açıkladığı yeni ekonomik önlemleri değerlendiren Babacan, özetle şunları söyledi:

"Sayın Erdoğan'ın dün akşamki açıklamasıyla vatandaşlarımızın çok doğal olarak kafası epey bir karıştı. Çünkü açıklama ile eş zamanlı olarak döviz kurundaki yükseliş duruldu ve döviz kuru bir miktar aşağıya indi. Burada öncelikle birkaç tespiti yapmamız gerekiyor. Doların düşmesi vatandaşlarımızı kuşkusuz sevindirdiyse de unutmayalım ki şu anda dolar kurunun düşmüş hali dahi, eylül başındaki seviyeye göre çok daha yüksek. Bir bakıma ölümü gösterip sıtmaya razı olmak gibi bir durumla karşı karşıya kaldık. İkincisi; Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarıyla eş zamanlı olarak kamu bankalarının yoğun bir şekilde döviz sattığı konuşuluyor. Eğer bu doğruysa,

'Cumhurbaşkanı bir konuştu, döviz düştü' dedirtmek için kamu bankaları cayır cayır bu dönemde döviz satıyorsa bunu da çıkıp birinin açıklaması lazım. Üçüncü konu; açıklanan yeni kararlar döviz kurunu kısa vadede bir nebze etkilese de ileriye doğru Hazine'nin ve Merkez Bankası'nın yükümlülüklerini olağanüstü artıracak. Açıklanan bu mevduat garantisi metodu, kamu yükünü artıracak, Hazine'nin borcunu artıracak. Vatandaşlarımızın kafası karıştı biliyorum. Çünkü ortada oldukça tehlikeli bir oyun var.

Biliyorsunuz, son haftalarda bankalardaki toplam mevduatın yüzde 60'tan fazlası döviz cinsi mevduatı olmuştu. Dün gece alınan kararla geriye kalan mevduatın, yani Türk lirası mevduatının da getirisinin dövizdeki artışa eşitlenmesinin yolu açılmış oldu. Yani vatandaşlarımıza, 'Sen parayı bankada Türk lirası olarak tutsan da sanki döviz tutuyormuşsun gibi biz seni kazandıracağız. Eğer Türk lirasına aldığın faiz döviz kurundaki artışın altında kalırsa aradaki farkı biz kapatacağız' diyorlar. Çünkü açıklamanın özü bu. Sonuçta, bugünkü döviz kurunu düşük gösterirken ilerideki kur artışlarının bedelini şimdiden Hazine'ye ödetmenin hazırlığını yapmış durumdalar. Hazine, bu kur farklarını vatandaşlardan toplanan vergilerle ödeyecek. Bu, ülke ekonomisinin tam bir dolarizasyona götürülmesidir. Bu uygulama, nihayetinde para politikalarının etkisini sıfırlar. Zaten yüzde 35-40'a düşmüş Türk lirası mevduatını da dövize endeksleyerek artık bankadaki paraların tamamının Türk lirası değil, döviz veya dövize endeksli para birimlerine dönmesi demek."

"Hazine'nin borçlanma faizi ile ilgili tek kelime ağzından çıkmıyor"

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Ben, talimat verdim faizi düşürdüm", "Nas var" açıklamalarını hatırlatan Babacan, "Hazine'nin borçlanma faizi ile ilgili tek kelime ağzından çıkmıyor. Faizle mücadeleyi sadece Merkez Bankası'nın faizi ile mücadele diye sunuyor insanlar. Sayın Erdoğan 'nas' diyor ama ben merak ediyorum. Merkez Bankası'nın faizi için nas var da Hazine'nin ödediği faiz için acaba nas yok mu diye merak ediyorum" diye konuştu. Babacan, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Kendi parasını değersiz gören, yabancı para ile güven vermeye çalışan bir yönetim beceremez. Ayakta da kalamaz, kalamayacak. Çünkü devletin kasasını, Hazine'yi kendi vatandaşına dövize endeksli bir biçimde borçlandırmak, bu ülkenin yarınlарını ipotek altına almaktır, başka bir şey değildir.

"Bu kararlar örtülü bir faiz artırıdır"

Bunlar, eskinin istikrarsız, yoksul Türkiye'sinin politikası. 1970'lerde yollarda bol bol Hacı Muratlar vardı. Seksenlerde Doğanlar, Şahinler gezerdi yollarda. Ve sıraya girilirdi, bir sene önce parasını yatırırdın, bir sene sonra alırdın arabayı. Dün açıklanan kararlar işte Türkiye'yi Hacı Muratların, Şahinlerin, Doğanların dönemine geri götürmektir, başka bir şey değildir. Bunu da ambalajlayıp iyi bir şey gibi sunuyorlar. Aslında açıklananlar, bir bakıma Doğan görünümülü Şahin satıldığı dönemlere ülkeyi geri götürmek başka bir şey değildir. Açıklanan bu kararlar, örtülü

bir faiz artırımındır. Adını koymadan faizi artırmak... İşin özünü düzeltmiyorlar. Bir yanlışı başka bir yanlışıyla düzeltmeye çalışıyorlar.

Yapılan şudur, Merkez Bankası'nın aldığı faiz talimatla indirilmiş, Hazine'nin ödediği faiz tam 8 puan artırılmış, mevduata kur atışı garantisi vererek örtülü faiz artırımına gidilmiş ve ortaya çıkacak bütün kur riski Hazine'nin sırtına yıkılmıştır. Bu, kendi tabirleriyle faiz lobisine çalışmanın en açık halidir. Bu kararlar, gelir dağılımını bozan, eşitsizliği artıran kararlardır. Bundan faydalanan olan, bankada mevduatı olan; geliri, serveti yüksek olan insanlardır. Bu kararların faturasını ise çalışanlarımız, çiftçilerimiz, esnafımız başta olmak üzere dar ve sabit gelirli vatandaşlarımız öderken kararların getirisinden az sayıda yüksek gelir sahibi insan yararlanacaktır.

Zaten bu hükümet, hep 'benden sonrası tufan' anlayışı ile devam ediyor. Sayın Erdoğan'ın son dönemlerde sık sık bahsettiği bu düşük faiz-yüksek kur, rekabetçi kur söylemi, yani övünerek gündeme getirdiği yeni ekonomik model, daha bugünden de iflas etmiştir. Garanti yoluyla kuru düşürmek, sabit tutmaya çalışmak, yüksek kur bacağına da artık vazgeçildiği anlamını da taşımaktadır. Hukuka uymadan, akılla bilimle hareket etmeden, dürüst ve liyakatli kadrolarla çalışmadan anlık verilen kararlarla değil bir ülke ekonomisi, bir bakkal dükkanını dahi yönetemezsiniz. Sayın Erdoğan'ın yaptıkları, bu ülkenin ekonomisini tam bir bataklığa sürüklüyor.

"Alım gücümüz gittikçe düştüğü için bu zam da yetmeyecek"

Ülkemizde öyle bir enflasyon var ki asgari ücrete yüzde 50 gibi ciddi bir oranda zam yapılsa dahi kurtarmıyor, kurtarmayacak. Çünkü bu asgari ücrete yapılan zam, geçmiş enflasyonun telafisi. Gelecek ile ilgili asgari ücret hiçbir şey söylemiyor. Alım gücümüz gittikçe düştüğü için bu zam da yetmeyecek.

Bu ülkede 34 yıl enflasyon iki, üç haneli oldu. Yani enflasyon dönemi, fiyatların da maaşların da şiştiği, ama işin özünde satın alma gücünün düştüğü bir dönemdir. Ülkenin sürekli yoksullaştığı bir dönemdir. İşte şu anda artık Türkiye, kronik yüksek enflasyon dönemine girmiştir. Bir ülkede dolar kuru sekiz yukarı, beş aşağıya zikzaklar çizer mi? Şu son bir ayda yaşadıklarımızın dünyada örneği yok. İstikrar diye bir şey bırakmadılar ülkede. Kendi paranız güçlüyse, ekonominiz güçlüyse bunlar olmaz."

Turgut Özal 'Dövizle Çevrilebilir Mevduat'ı yerden yere vurmuş: Kendilerini akıllı, uyanık sananlar böyle bir yol buldular

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıkladığı yeni mevduat sistemi ana gündem haline gelmişken, 1989 yılında dönemin başbakanı Turgut Özal'ın 'Dövizle Çevrilebilir Mevduat' hakkında söyledikleri ortaya çıktı.



Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açıkladığı kur korumalı mevduat sistemi, an itibarıyla ülkenin öncelikli gündemi. Vatandaşlar sistemin detaylarını öğrenmeye çalışırken, ekonomistler de değerlendirmelerini paylaşıyor.

Tüm bu gelişmelerin ardından bugün, sosyal medyada 8. cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın 'Dövizle Çevrilebilir Mevduat'la (DCM) ile ilgili yorumları gündeme geldi. Özal, '**bilgisizliğin vesikası**' olarak tanımladığı sistemin, vatandaşın sırtına inanılmaz bir yük bindirdiğini ifade ediyor ve sistemi yürüten dönem hükümeti için de "**Kendilerini akıllı, uyanık sananlar böyle bir yol buldular**" diyor.

'İNŞALLAH BU HATADAN DERS ALINIR'

Dönemin başbakanı Turgut Özal, Milliyet Gazetesi'nin 17 Eylül 1989 tarihli haberinde uygulamayı ve ağır bilançosunu şöyle anlatıyor:

"İnşallah gençlerimiz bundan ders alır. Bir daha böyle hesapsız kitapsız hatalar yaparak, gelecek nesilleri zor taşıyan yük altına sokmaz. 84-89 arasında bu ödemeleri yapmasaydık aile başına herkese 1 milyon TL para ödeyebilirdik. 9 bin

ilave okul, 900 orta boy fabrika, 500 hastane ve 4 bin km otoyol daha yapardık. 100 bin insan iş sahibi olabilirdi. İşte geçmişin hatalarının bir topluma ne kadara mal olduğunun basit bir bilançosu budur. 1970li yıllarda o zaman kendilerini akıllı, uyanık sananlar böyle bir yol buldular. Tam 221 bankaya borçlandık ve Türkiye bunları ödeyemedi."

'BÜTÜN YÜKÜ VATANDAŞA YIKTILAR, BU BORCU SİZ ÖDEDİNİZ'

Özal, söz konusu haberde ayrıca 84-89 arası yaşanan enflasyon-emisyonun ortalama yüzde 50'sinin DÇM ödemeleri yüzünden yaratıldığını söylüyor. Özal, DÇM'lerin yükünün yıllarca halka yüklendiğini vurgulayarak **"Benim memurum, işçim, esnafım diyenler, DÇM'nin yükünü vatandaşın sırtına yıktılar, orta direğin sırtına yıktılar. Bu borcu siz ödediniz"** ifadelerinde bulunuyor.



DÖVİZE ÇEVİRİLEBİLİR MEVDUAT NEDİR, TÜRKİYE'DE İLK NE ZAMAN UYGULANDI?

Döviz Çevrilebilir Mevduat (DÇM) hesapları ilk kez 1967 yılında, dışarıdan döviz girişini teşvik etmek amacıyla açılmıştır.

O dönem yurtdışındaki işçi ve ihracatçılar ilk DÇM hesaplarını açmış, toplamda 3,5 milyar dolar kadar döviz Türkiye'ye girmiştir. DÇM sisteminin para arzı artışına ve enflasyonun hızlanmasına neden olduğunun anlaşılmasının ardından ise kullanımına sınırlandırmalar getirilmiştir.

Fakat 1977 yılının ilk aylarında yeni hesap açılması çok yavaşlamaya başlayınca Merkez Bankası ve bankalar, eski DÇM hesaplarının vadesi gelenlerinin paralarını geri ödemede çok zorlanmaya başlamış, bunun üzerine uygulama 1978 yılında kaldırılmıştır.

Bu borçlar, 1981 yılından itibaren devlet tarafından üstlenilmiştir.

Mevduatın ancak yüzde 6.9'u kur garantisinde



Alaattin AKTAŞ

22 Aralık 2021 Çarşamba

✓ **Dolar kuruna endeksli TL mevduat uygulaması biraz ölü mü doğdu? Mevcut durumda dolar kuruna endeksleme olanağından mevduatın ancak yüzde 6.9'u yararlanabilecek. Vatandaş mevduat faizini 3 ayın ötesine uzatmadığı sürece dövize endeksleme söz konusu olmayacak.**

✓ **Sırf Merkez Bankası faizini düşük tutabilme uğruna nelere katlanıyoruz. Bankada hiç mevduatı olmayanlar, döviz artışından daha az faiz kazanan mevduat sahiplerinin eksikliğini Hazine yoluyla kapatmış olacak.**

✓ **Diyelim bu uygulama çok yerinde ve doğru. İyi de dolar 18'i aşana, euro 20'ye ulaşana kadar niye bekledik?**

Türk parasının getirisini dolara endeksleyen uygulamada detaylar yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. En çarpıcı detay hiç kuşku yok ki mevcut durumda bankalardaki mevduatın ancak yüzde 6.9'unun bu endekslemeden yararlanacak olması. Vatandaş eğer bankadaki parasının vadesini uzatmaz ve en az 3 ayın üstüne çıkarmazsa "Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat" uygulaması bir anlamda ölü doğmuş olacak.

Söz konusu uygulamadan yalnızca gerçek kişiler yararlanabilecek. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın dün yaptığı açıklamaya göre bu uygulamadan yararlanabilmek için mevduat hesaplarının 3, 6, 9 ya da 12 ay vadeli açılması gerekiyor. Bu hesaplara uygulanacak en düşük faiz oranı da Merkez Bankası'nın politika faiz oranı olacak. O oran da mevcut durumda yüzde 14 düzeyinde.

Uygulamadan yararlanmada hesap vadesi çok önemli. 3 ayın altındaki vadelerde tutulan mevduat, bu uygulamadan yararlanamayacak.

Mevduatta vade dağılımı nasıl?

BDDK'nın ekim ayındaki durumu gösteren son verilerine göre gerçek kişilerin bankalardaki mevduatı 1.1 trilyon lira. Bu mevduatın 234.2 milyarı vadesiz tutuluyor. Mevduatın 154.2 milyarı bir aya kadar, 648.1 milyarı 1-3 ay arası, 44.5 milyarı 3-6 ay arası, 11.6 milyarı 6-12 ay arası, 20.5 milyarı da 12 aydan uzun vadeli.

Şu durumda 1.1 trilyon liralık mevduatın yalnızca 3 aydan uzun vadeli tutulan 76.5 milyarı bu olanaktan yararlandırılmış olacak. Bu tutarın toplam mevduata oranı da yalnızca yüzde 6.9. Yani mevcut durumda mevduatın yüzde 93.1'i kapsam dışında kalıyor.

Maliye'nin metnindeki hata

Maliye bu uygulamanın adını "Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat" olarak açıkladı. Tabii ki doğrusu "Kur Korumalı Vadeli TL Mevduat" olmalıydı.

Hadi bir Türkçe hatası yapıldı. Asıl hata kapsamı etkiliyor. Aslında Maliye Bakanlığı'nın dün yaptığı açıklama, ne denilmek istendiği dikkate alınmadan bire bir uygulansa bir yıldan uzun vadeli 20.5 milyar liralık mevduat da kapsam dışı kalacak.

Maliye'nin açıklamasında "Hesaplar 3, 6, 9 ve 12 ay vadeler ile açılabilir" deniliyor. Bu ifade de hatalı ya... Belli ki "vadeli" denilmek isteniyor. Ama kastettiğimiz hata bu değil. "12 ay vadeli" kavramı başka, "12 aydan uzun vadeli" kavramı başka! Herhalde mevduatı uzun vadeye yaymayı da amaçlayan bu düzenleme bir yılın üstündeki vadeli hesapları kapsam dışı tutmuyordur. Dolayısıyla açıklama metnindeki ifadede yer alan "12 ay", belli ki 12 aydan uzun vadeli hesapları da kapsıyor. Ama metinde yazanı bire bir uygulamaya niyetlenirseniz bir yıldan uzun vadeli hesaplar kapsam dışı.

Vatandaş vadeyi uzatır mı?

Bu uygulamayla nelerin amaçlandığı belli:

- Vatandaş tasarruf tercihini TL'den yana kullansın ve "Kur daha fazla artarsa TL'de durmakla zarar ederim" kaygısını yaşamassın.
- Döviz cinsinden tasarruf etmiş olanlar TL'ye geçsin.

Hala TL mevduatta olanların bu olanaktan yararlanmak için ciddi bir vade kaydırması yapması gerekiyor. Gerçek kişilerin mevduatının zaten beşte biri, yüzde 21'i vadesizde tutuluyor. Bu mevduatı değil üç aydan uzun vadeye, bir ay vadeliye bile kaydıramazsınız.

Bir aya kadar vadelinin payı yüzde 14, üç aya kadar vadelinin payı ise yüzde 58. Ancak, üç aya kadar vadeli dediğimizden üç aya yakın bir vade anlamı kesinlikle çıkmaz. Bu hesaplar genellikle 32 gün vadeli ve bir ay aşıldığı için de üç ay vadeli sınıfına giriyor.

O zaman da işte geriye yalnızca mevduatın yüzde 6.9'u kalıyor. Daha kısa vadeli mevduattan üç ayın üstündeki vadeye ne kadar kayma olur? Kestirmek zor ama herhalde bu olanaktan yararlanacak mevduatın payı toplamda yüzde 20'leri, 25'leri ancak bulur.

Peki döviz cinsinden tasarruf etmiş olanlar TL'ye geçer mi? Çok zor. Bu uygulamadan yararlanmak için kendinizi en az üç aylığına bağlayacak ve vade bitmeden para çekmek isterseniz tüm faiz hakkınızdan feragat etmiş olacaksınız. Dövizde ihtiyacınız kadarını her zaman satabilirsiniz. Dolayısıyla döviz hesaplarında bir çözülme zor.

Yastık altındaki altının da satılması ve TL mevduat olarak değerlendirilmesi isteniyor, umuluyor ama orada bir hareket beklemek büyük iyimserlik olur.

Vur Hazine'nin sırtına!

Rahmetli Kayahan Acar'ın o harika şarkısı geliyor akla:

"Bir yemin ettim ki dönemem..."

Biz de adeta o durumdayız.

Merkez Bankası'nın politika faizini aşağı çekmeye bir yemin etmiş olmalıyız ki, dönemiyoruz.

Ne pahasına?

Merkez Bankası politika faizi 5 puan düşürüldü; Hazine'nin borçlanma faizi de aynı oranda arttı. Merkez'in faizini düşürmek Hazine'nin yükünü artırdı.

Merkez Bankası'nın faizi düşürüldü; döviz fırladı gitti, işler durma noktasına geldi, zamları takip edebilmek mümkün olmaktan çıktı.

Merkez Bankası'nın faizi düşürüldü; bakıldı ki gidişat gidişat değil, yeni bir çare olarak TL mevduatın getirisi dolara endekslendi; mevduat sahibine "Faiz yüksekse onu alacaksın, kur daha yüksek oranda artmışsa aradaki fark sana ödenecek" garantisi verildi. Peki olduğu takdirde bu farkı kim ödeyecek, Hazine! Örneğin sizin hiç mevduatınız yok, komşunuz ya da iş arkadaşınız mevduattan kur artışı kadar kazanç elde edemezse onun eksikliğini Hazine sizin paranızla ödeyecek. Gerçi Hazine hepimizin parasıyla şimdiye kadar neler neler ödemedi ki...

Merkez Bankası faizi düşürüldü; dolar 18 lirayken ya da euro 20 lirayken hangi amaçla olursa olsun, ister tasarruf etmek için, ister ithalat için, ister gelecekteki borç ödemesi için döviz almış olanlar büyük zarara uğradı. Hele hele yüksek kurdan girdi alıp üretim yapacak olanlar tümünden perişan oldu.

Şimdi kur mevduat faizinden daha fazla artarsa aradaki fark Hazine'den karşılanacak. Kurun şimdilik fazla artmayacağını umuyoruz. İyi de önümüzdeki aylarda FED faiz artırır ve kurda bu sefer bizim dışımızdaki etkenlerle bir hızlanma olursa ne yapacağız? Hazine'ye binen yük arttıkça artacak. Hazine bu yükü omuzlayabilmek için kaçınılmaz olarak daha fazla borçlanacak. Şimdi bile yüzde 23 dolayında bulunan borçlanma faizi, ister istemez daha da artacak.

Bütün bunlar ne için olacak; Merkez Bankası faizi düşük kalsın diye...

Bir yemin ettim ki dönemem!

Niye şimdi?

Yıllardır en büyük “düşmanımız” dış güçlerdi. Tabii ki yoktu öyle bir güç ama gururumuzu da okşamıyor değildi bu.

“Öyle güçlüyüz ki herkes bizimle uğraşma gereği duyuyor.”

Ama gördük ki dış güçler meğer yokmuş!

Olsalardı yeni uygulama açıklanır açıklanmaz döviz böylesine düşer miydi? Dolayısıyla bu yeni uygulamanın en güzel yanı, yıllardır öcü gibi gösterilmeye çalışılan dış güçlerin aslında var olmadığını görmemiz oldu.

Geçelim dış güçler safsatasını... Bu uygulama açıklanır açıklanmaz madem döviz böylesine düşecekti, bunu sağlamak elimizdeydi, neden dolarda 18'leri, euroda 20'leri görene kadar bekledik?

Fiyatların bünyesine bu yüksek kur girdi. Dövizde çok duyarlı olan akaryakıt gibi ürünlerin dışında kalan ürünlerin fiyatları kur düştü diye gerilemez. Bu ürünlerin çoğunda üretim zaten görece yüksek kurdan yapıldı ya da hammaddeler, ara mallar yüksek kurdan alındı. Dolayısıyla kur düştü ama o yüksek kurun maliyetlere olan etkisini henüz tam anlamıyla yaşamış da değiliz.

Sahi, madem bu adımı atacaktık, niye bu kadar bekledik? Yoksa önceki gün birden mi aklımıza geldi?

Zafer gene enflasyon lobisinin



Osman ULAGAY

22 Aralık 2021 Çarşamba

Saray'da mukim allame-i cihan ekonomistlerin eseri olan yeni ekonomi modeli birkaç defa ad değiştirdikten sonra daha uçuşa geçmeden fena bir darbe yedi. Biraz sabırlı olunsaydı Nasreddin Hoca'yi bile kışkındıracak mucizeler yaratacaktı bu yeni model ama bu mümkün olamayacak galiba. Önceki gün açıklanan yeni önlemler de bunu düşündürüyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın inanca dayalı faiz düşürme politikasında ısrar etmesi yüzünden korumasız kalan biçare Türk lirasının kontrolsüz halde serbest düşüşe geçmesi ekonomiye yön verenleri bu gidişi durduracak yeni önlemler almaya zorladı sonunda. Başka çare bulunamadığı için vadeli TL.mevduata kur garantisi verilmesine ve bunun yükünü devletin karşılamasına karar verildi.

Dünya şaşkınlıkla izliyor

Tüm bu gelişmeler dış dünyada ve finans piyasalarında şaşkınlık ve biraz da merakla izleniyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kendi adını ve faiz politikasıyla ilgili orijinal yaklaşımlarını dünyaya duyurma konusunda fevkalade başarılı olduğunu da kabul etmek gerekiyor. Bunun ülkeye ve kendisine ne kazandırdığı ya da kaybettirdiği ise ayrı bir konu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a göre, kendisinin ilk kez 2018'de dünyaya ilan ettiği faiz teorisini dillerine pelesenk ederek gırgıra alan Batılı dış mihraklar şimdi de Saray ekonomistlerinin keşfi olan 'Türkiye modeli'ni sabote etmek için Türkiye'deki işbirlikçilerini seferber ettiler. Savunmasız kalan Türk Lirası'na saldırarak modelin başarıya ulaşmasını engellemeye çalıştılar, TÜSİAD'ı "denenmekte olan ekonomi programıyla amaçlanan sonuçlara erişilemeyeceği netleşmiştir" diye bir açıklama yapmaya zorladılar. TÜSİAD bununla da yetinmedi, "serbest piyasa işleyişi içinde genel kabul görmüş iktisat bilimi kurallarına hızla dönülmesi gerekmektedir", diye ahkam keserek 'Türkiye modeli'ne karşı cephe aldı. Erdoğan'a göre 'Türkiye modeli' bu sabotaj nedeniyle uygulanamadı ve yeni önlemler almak zorunlu hale geldi.

En önemli sorunumuz enflasyon

Türkiye ekonomisinin yıllardır çözölemeyen en önemli sorununun kronik enflasyon olduğunu defalarca yazdım bu köşede ve Türkiye'deki en güçlü lobinin faiz lobisi değil enflasyon lobisi olduğunu vurguladım. Bunu yaparken de 1971'den itibaren çift haneli rakamlara tırmanan enflasyonun ancak Adalet ve Kalkınma Partisi'nin(AKP) iktidarda bulunduğu 2004 yılında tek haneli rakamla ifade edilir hale geldiğini ve yılların biriktirdiğı sıfırların bu sayede atılabildiğini hatırlattım. Bu gelişmenin uzantısında Türkiye'nin yılda 20 milyar dolar yabancı yatırım sermayesi çektiğini ve üretim yapısını geliştirme yoluna girdiğini de belirttim.

AKP'nin o dönemdeki performansının mimarı sayılabilecek olan Ali Babacan şimdi Erdoğan yönetiminin en güçlü muhaliflerinden biri ve Erdoğan'ın çevresinde de ona dalkavukluk edenlerden başka kimse yok anladığım kadarıyla.

Yeni uygulama enflasyonu azdıracak

Şimdi geline nokta, önceki gün açıklanan son önlemlerle ilgili olarak dünkü Financial Times gazetesinde yapılan değerlendirmede, düşük tutulan faiz nedeniyle döviz kurlarında meydana gelen tırmanışın etkisini telafi edecek Hazine desteğinin kamu açıklarını daha da büyüteceğı ve zaten yüksek olan enflasyonu daha da tırmandıracağı kaygısı dile getiriliyor.

Enflasyonla mücadelenin dünyanın gündeminde birinci sıraya yükseldiğı bir ortamda, dünyadaki en yüksek enflasyon oranlarından birine sahip olan Türkiye'nin bir de büyüyen kamu açıklarıyla ve kontrolden çıkan döviz kurlarıyla karşı karşıya kalması ekonomideki çıkmazı daha da derinleştirecektir. Bu arada döviz kurlarındaki sıçramanın pek çok sektörde yaratmış olduğı tedarik sorunlarının ve fiyat kargaşasının çeşitli sektörlerde darboğazlara yol açtığı da görölmektedir.

Türkiye ekonomisinin bu çıkmazdan çıkmasının kolay olmayacağını akli başında olan herkes görüyor ama ülkeyi bu noktaya getirmiş olanların bunlar arasında olduğuna emin değilim.



Abdulkadir Selvi

Ekonomide güven arttırıcı önlemler sürececek

22 Aralık 2021

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kabine toplantısından sonra ekonomiye ilişkin olarak yaptığı açıklamalar doların seyrini tersine çevirdi. Piyasalarda olumlu bir rüzgâr estirdi. Moralleri düzeltti.

Bu da bize gösterdi ki, iktidarın elinde çok fazla enstrüman var. Yeter ki bu gücü kullanmayı bilsin. Bu da gösterdi ki, **Erdoğan** bitti demeden bitmez. **Erdoğan**'ın açıklamaları piyasalar açısından tam da ilaç gibi geldi. **Erdoğan**'ın, “**İnsanlarımızın bankadaki Türk Lirası varlığının mevduat kazancı kur artışından yüksekse bu getiriyi elde edecek. Ama kur getirisi mevduat kazancının üstünde kalırsa aradaki fark doğrudan vatandaşımıza ödenecek**” açıklaması kurlardaki yükselişin tersine dönmesini sağladı.

Bundan sonrası, yapılan açıklamalara uygun düzenlemeleri hayata geçirmek. Oluşan güven iklimini pekiştirmek. Moralleri yükseltmek.

YENİ DÜZENLEMELER YOLDA

O açıdan Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın “**Kur korumalı vadeli mevduat**”a ilişkin uygulama esaslarını açıklaması yerinde oldu. Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarının uygulama esaslarının üzerinde çalışıldığını gösteriyor. Bu tür adımlar güven ortamının pekişmesi açısından önemli.

Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilileriyle bir temas kurdum. Diğer uygulama esaslarına ilişkin hazırlıkların da sürdüğünü belirttiler. Diğer enstrümanlar da gecikme olmadan devreye sokulacak.

BELİRSİZLİK GİDERİLDİ

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'ın açıkladığı karar setiyle birlikte piyasalarda yeni bir iklim oluştu. Yeni kararlar hem piyasaların hem de kamuoyunun desteğini sağladı.

- 1- Siyasi iradenin yeni ekonomik modelin arkasında durduğu piyasa yapıcılar tarafından anlaşıldı.
- 2- Dövizdeki yükseliş trendi kırıldı. İbre tersine döndü.
- 3- Piyasalarda en çok şikâyet edilen konuların başında gelen belirsizlik ortadan kaldırıldı.
- 4- Ekonomi yönetiminin dersine çalıştığı ve yeni enstrümanları devreye sokacağı görüldü.
- 5- Kur korumalı vadeli mevduat için yapılan “**Döviz çevrilebilir mevduat**” yorumları ekonomi çevrelerince tepkiyle karşılandı. Döviz kurlarının devlet tarafından belirlendiği 1970’li yılların enstrümanı olan DÇM’lerin, döviz kurunun serbest piyasa tarafından belirlendiği günümüzle kıyaslanmasının doğru olmadığı ifade edildi.

FİYAT İNDİRİMİ

Ekonominin yarısı güven diyoruz. Bu adımlarla güven iklimi oluşturulurken, piyasaların ve halkımızın morale ihtiyacı var. Bu aşamada marketlerin de ellerini taşın altına koyması gerekiyor. Döviz yükselirken, etiketleri değiştirmek için görevliler belirleyen marketlerin, morallerin yükselmesi için fiyat indirimine gitmesinin zamanı geldi. Hem de tam zamanı. Bakın yapılan akaryakıt ve LPG zammının devreye girmesi için saatler kala EPDK Başkanı **Mustafa Yılmaz**’ın çabaları sonucunda zamların geri alınması sağlandı. 62 kuruşluk zammın geri alınması dahi piyasalara moral oldu. Dövizdeki dalgalanmayı fırsat bilip kriz çağrıştırmacı role soyunan TUSİAD’ı saymıyorum ama iş dünyasının temsilci kuruluşları ile piyasayı domine eden marketlerin fiyat indirimi konusunda bir rol üstlenmesi gerekiyor. Fiyat indirimi konusunda harekete geçmek için gün, bugün. Çünkü bu millet zor zamanlarda elini taşın altına koyanları unutmaz. Kriz fırsatçıları unutmadığı gibi.

KILIÇDAROĞLU’NUN ADAYLIĞI, İMAMOĞLU’NUN DİRENİŞİ

KILIÇDAROĞLU, ortak cumhurbaşkanı adaylığı için, “**İttifak kabul ederse onur duyarım**” demişti.

CHP liderinin bu sözleri, cumhurbaşkanı adaylığının ilanı olarak kabul edilmişti.

Kılıçdaroğlu dün de CHP grubundaki konuşmasında cumhurbaşkanı adayı olarak adeta seçim beyannamesini açıkladı. **Kılıçdaroğlu**’nun seçim beyannamesi 7 maddeden oluşuyor. Üzerinde durulması gereken, seçim beyannamesinin maddeleri kadar **Kılıçdaroğlu**’nun onu açıklarken tercih ettiği dil. **Kılıçdaroğlu** önce, “**13. cumhurbaşkanı Millet İttifakı’nın adayı olacak**” dedi. Bu sözün patenti **Meral Akşener**’e aitti. Belli ki **Kemal Bey** oradan kopya çekmiş. Ya da son dönemlerin moda tabiriyle, esinlenmiş.

KILIÇDAROĞLU'NUN VAATLERİ

Kılıçdaroğlu, Millet İttifakı'nın ortak adayı olacağına kendisini o kadar kaptırmış ki, seçilecek cumhurbaşkanının ne yapacağını da belirlemiş. Daha önce cumhurbaşkanı olacak kişinin nefesine hâkim olması gerektiğini söylerdi. Bu sözleri **Ekrem İmamoğlu**'na mesaj olarak anlaşılırdı. Bu kez onu dahi yapmadı. “**Birinci yapacağım iş, güveni tesis edeceğim**” dedi. Belli ki **Kılıçdaroğlu** cumhurbaşkanı adaylığı işini çantada keklik olarak görüyor. Adaylık sürecini aşmış, seçim kampanyasını başlatmış bile. “**Birinci yapacağım iş, güveni tesis edeceğim**” diyor.

“**13. cumhurbaşkanı koltuğa oturduğu gibi israfı ortadan kaldıracak**” diye konuşuyor. Düzenleyici ve denetleyici kurumlarının başkan ve yöneticilerinin liyakatlı kişilerden atanacağını söylüyor. Daha ne desin?

İMAMOĞLU'NU İKNA EDEMEDİ

Ancak **Kılıçdaroğlu**'nun en büyük zorluğu, **İmamoğlu**'nu ikna edememesi. **Kemal Bey**, cumhurbaşkanı adaylığına koşarken en büyük çelmeyi **İmamoğlu**'ndan yiyecek. Çünkü Ankara'da başbaşa görüştüğü halde **Ekrem İmamoğlu**'nu vazgeçiremedi. **Ekrem İmamoğlu**, cumhurbaşkanı adaylığı konusunda direniyor. Gözünü karartmış durumda. Öyle ki **Kılıçdaroğlu**'ndan başka kendisine rakip olarak gördüğü ikinci bir isme karşı da savaş açmış durumda. Cumhurbaşkanı adaylığına ilişkin kulislere gireceğim. **Ekrem İmamoğlu**'nun cephesinden yeni bilgiler aktaracağım. Millet İttifakı'nın ortak aday çıkarması ihtimalini daha güçlü görüyordum. Ama **Kılıçdaroğlu**, ortak adaylık konusunda ısrar ederse her partinin kendi adayıyla seçimlere girme ihtimali de göz ardı edilmemeli. Bunların hepsini yazacağım. Ama şimdi değil.



Esfender KORKMAZ

'Faizde hülle'nin sonu yoktur!..

22 Aralık 2021 Çarşamba

Kur artışını durdurmak çok kolaydı. **Merkez Bankası** faizlerini enflasyonun üstünde tutmak yeterdi. Ama Cumhurbaşkanı faiz'e '**Nas**' diyerek MB gösterge faizini indirdi. Sanki yüzde 22 faiz Nasta, yüzde 14 faiz Nas değilmiş gibi. Nas ise faizi kaldırmak olmalıdır. Üstelik şimdi indirdiği faiz yerine örtülü - hülle yoluyla kur garantisi vererek, daha yüksek faiz getirmek zorunda kaldı.

Diyelim ki, TL mevduat faizi yüzde 16 dır. Kur artışı da yüzde 20 oldu. Bu durumda Hazineden (Bütçe) 4 yüzdelik puan fark, TL olarak ödenecek.

Bu iş bankaların işlem yükünü artıracaktır. Hazinesin de aynı şekilde.

En önemlisi de, bu işlemin Anayasa'ya aykırı olmasıdır.

Anayasa'nın 73. maddesi vergi ödevini düzenliyor. Bu maddeye göre; "*Herkes, Kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür*"

Erdoğan, mevduat faizi kur artışından düşük kalırsa aradaki farkı hazineden (Bütçe) ödeyeceğini açıkladı. **Bu fark bütçeden vergi gelirleri ile ödenemez. Çünkü bir kamu hizmeti değildir. Faizde hülle, örtülü faizdir.**

Siyasi iktidarın faizi hilesi yoluyla vergileri seçim aracı olarak kullanmasıdır. Seçim odaklı kaynak transferidir.

Ayrıca, vergi verenden mevduat sahibine gelir transferidir. İktidarın görevi gelir dağılımında adaleti sağlamaktır. Bu uygulama belirli bir gruba haksız kazanç sağlamada devletin aracı olması demektir.

Öte yandan kamu kararlarının şeffaf ve açık olması gerekir. **Bu karar sayın Cumhurbaşkanı'nın faiz inadı ile oluşan, faizde hülle - örtülü faiz vermektir. Devlet kaynakları ile manipülasyon yapmaktır.**

Türkiye'de 1975 -1976 yıllarında DÇM (Döviz Çevrilebilir Mevduat) uygulandı. Amaç yurt dışı tasarrufları çekerek döviz ihtiyacını karşılamaktı.

DÇM uygulaması ile yurt dışındaki işçi tasarruflarını çekmek amaçlanıyordu. 1975'ten sonra DÇM'ler için libor +1,75 faiz ve kur garantisi veriliyor, ayrıca karşılığında Türk lirası kredi açılıyordu.

Kredi Talebi yüksek olduğundan, yurt içinde kredi bulamayanlar, yurt dışında içerdeki bir banka kefaletiyle buldukları kaynaklarla döviz hesabı açıyor ve karşılığında kredi alıyorlardı.

Uygulama ise şöyle oluyordu: *Türk Bankasına yabancı ülkelerden döviz olarak hesap açılıyor, banka döviz i merkez bankasına devrediyor, karşılığında Türk lirasını Türkiye'deki müşterisine kredi olarak veriyordu. Geri ödemede aynı banka tarafından yapılacaktı. Ancak geri ödemede ortaya çıkan bu farkları hazine üstleniyordu.*

1978'de de DÇM'lerden kur garantisi kaldırıldı. 1979 da, konsolide edilerek devlet borcu haline getirildi. 1979'da alacaklılarla varılan anlaşma gereği, vadeleri 1 Ocak 1981 de dolacak DÇM'ler 3 yılı ödemesiz dönem olmak üzere 7 yıl süre ile ertelendi.

Ne var ki yeterli döviz rezervi olmadığından DÇM hareketleri krize yol açmıştır. TL kredilerinde genişleme enflasyonist baskıyı artırmıştır.

Şimdi; **faizlerde hülle yapmak, örtülü faiz piyasada güven sorunu yaratıyor.** Enflasyon yüzde 22 iken yüzde 15 faiz, eksi 6,56 reel faiz demektir. Yani borç veren faiz almıyor, tersine faiz veriyor. Eğer İslam'da faiz haram ise enflasyonun altında faiz yani eksi faiz helal midir?

Dolarını bozdurup TL'ye yatıranların kur artışı kadar fark alacaklarından zararları olmaz. Ancak dolarda durmak daha garantili iken neden dolambaçlı yolu tercih etsin?

Siyasette hülle çalışabilir... Ama serbest piyasa hülle götürmez!..



Oğuz Demir

Zor hafta

Geçtiğimiz hafta Amerikan Merkez Bankası FED'in toplantısı vardı. Toplantı öncesinde FED piyasaları hazırlandı. Toplantı tamamlandı ve ardından da uzun uzadıya bir basın toplantısı ile FED Başkanı Jerome Powell tüm gazetecilerin, ekonomistlerin alınan karar ve sonrasına ilişkin sorularını yanıtladı. Oldukça dikkatliydi. Verilen ve verilecek kararların toplumun tüm kesimlerini ve hatta tüm dünyayı ilgilendirdiği bilinciyle temkinli ama güçlü bir iletişim dili ile toplantıyı tamamladı.

Dün akşam Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı izlerken aklıma bu toplantı geldi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, dolar/TL'nin büyük bir hararetle 18,30'ları gördüğü günün akşamında bir dizi önlem açıkladı. Eylül ayından bu yana oldukça özensiz yürütülen sürecin bir ayağı da Pazartesi akşamı görülmüş oldu.

Neden özensiz diyorum, anlatayım!

Türk Lirası'nın değer kaybı sürecine ilişkin bugüne kadar **sürekli bir sessizlik hüküm sürdü** iktidar cephesinde. Kurdaki artışı **dış mihraklara, iç mihraklara, krediyle döviz alanlara velhasıl herkese** mal ettiler. Asıl adım atması gerekenin ise kendileri olduğunu dün dolar 20'ye doğru gidene kadar neredeyse reddettiler. Rekabetçi kur, patlayan ihracat dediler.

Devletin yurttaşın cebindeki parayı, Türk Lirası'nı korumasını bekleyen yoksul-zengin milyonlarca vatandaş, kur her zıpladığında gözünü hükümete ve ilgili kurumlara çevirdi. Bir ses bekledi. Bir çözüm bekledi. Ve her seferinde yine yukarıda anlattığımdan başka bir şey görmedi, duymadı.

Hal böyle olunca da kendi parasını korumanın yollarını kendi aradı.

Kimi döviz aldı. Kimi altın aldı. Kimi Borsa'dan hisse senedi. Spekülasyon falan bilmezdi. Öyle büyük parası da yoktu. Ama kendini korumanın bir yolunu bulmalıydı.

Fırsatı oldukça almaya çalıştı.

22.12.2021

Dolar 15 oldu aldı. Gram altın 700 TL oldu aldı. Borsa 2000 oldu aldı. Bir ses bekledi yine gelmedi. Korktu ve almaya devam etti!

Dolar 16 oldu aldı. Gram altın 800 TL oldu aldı. Borsa 2100 oldu aldı. Yine bir ses bekledi, yine ses gelmedi. Korktu ve almaya devam etti!

Dolar 17 oldu aldı. Gram altın 900 TL oldu aldı. Borsa 2200 oldu aldı.

Elindeki birkaç bin TL'yle sağdan soldan duyduğuna teslim olup, kendini korumaya çalıştı.

İşte yukarıda bahsettiğim **şeffaflık, açık sözlülük, beceri gösterilmeyince** ne yapacağını da şaşırdı. Her gün yüzde 5-6 elindeki para değer kaybederken, kendince yol aradı.

İşte tam da zirve seviyelerde **ansızın** o kararlar geldi.

Dünden beri mesajlar yağıyor. Hocam ne yapalım, ne edelim diye!

Ne diyeceğimi ben de bilmiyorum.

Çünkü herkesi sessizliğe mahkum eden sonra bir anda “şapkadan tavşan çıkaran” ama o tavşanı bile çıkarırken “**şimdi görürsünüz siz**” diyen bir karar gördük Pazartesi akşamı.

Ardından olanları zaten biliyorsunuz...

Peki şimdi ne olacak?

Bu kararlar her şeyi düzeltmeye yetecek mi? Yukarıda bahsettiğim güvensizlik içindeki vatandaşlarımız tasarruflarını TL'ye dönecek ya da TL'deyse döviz talebinden vazgeçecek mi?

Aslında bu soruların yanıtları, önlemlerin başarısı açısından da kritik.

Bunu bize zaman ve insanların bu uygulamalara duyacağı güven gösterecek.

Ama zamanın bize göstereceği bir başka nokta daha var.

Bu program başarılı olsa dahi bütçe üzerinde ciddi bir yük oluşturacağı görülüyor. Hele ki başta bahsettiğim ABD Merkez Bankası'nın faiz artırımı sürecinin başlayacağı,

22.12.2021

birçok riskle yaklaştığımız 2022 yılındaki diğer riskler de kate alındığında durum karmaşık bir hal alıyor.

Kurdaki kanamanın durmasına ilişkin alınan tedbirlerin ciddi bir maliyeti olacağı da anlaşılıyor. TL’de bundan bir yıl sonrasına kadar geçen sürede yaşanacak sınırlı bir değer kaybı durumunda dahi (örneğin yüzde 20) en azından 100 milyar TL’ye yakın bir maliyetle karşı karşıya kalabiliriz.

Uygulanan önlemlerin **doğru önlemler olduğuna inanmasam** da ülkem için umarım ki TL’nin değer kayıpları durur. Çünkü bu günlük problemimizi hafiflettikten sonra asıl son üç aydır yaşadığımız tsunaminin orta ve uzun vadeli hasarlarıyla boğuşmamız gerekecek.

Enflasyon ve işsizlik.

Bunlar da bir sonraki yazıya!



22 Aralık 2021, Çarşamba

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Tayyip Erdoğan'sız Türkiye olmaz

Yakın tarihte aklımda kâbus olarak kalan dönem, 28 Şubat muhtıra dönemidir. 1997 yılında ipini koparan ne kadar adam varsa Hazine'ye, Maliye'ye, medyaya ve bütün kaynaklara saldırdılar.

Başörtülülere nefretler kustular.

Bağımsız olan gazetecilerin işlerine son verdiler.

Medya ile iktidar ortaklığının nasıl soygun yapabileceği görüldü. Sonra bazı patronlar hapse de girdi ama 28 Şubat'ın gerçek anatomisi çıkarılmadı.

ALKIŞLAMAK GEREKİR

Şimdi son olayları yaşarken "Ah" dedim, "Şu 28 Şubat'ta da Tayyip Erdoğan olsaydı herhalde bunlar altlarına ederdi".

İnsanların biraz utanması varsa son dönemde **Tayyip Erdoğan**'ın ekonomide sağladığı başarıları alkışlaması gerekir.

Yani bir kez daha anladık ki Türkiye dolarla yaşayacak ülke değildir.

Türkiye'nin rejimi serbest pazar ekonomisidir.

Bu yoldan sadece 28 Şubat döneminde çıkmıştır ve sonunda 22 banka batırılmıştır.

TEŞEKKÜR EDİYORUM

Kaç gündür izliyoruz, yok TÜSİAD bilmem ne yapacakmış, yok Cumhuriyet Halk Partisi Amerika'yla iş çevirecekmiş, yok Fetullah Gülen ile PKK işbirliği yapıp Millet İttifakı'nı iktidara getirecekmiş.

Herkes aklını başına toplasın, elini vicdanına koysun ve Cumhurbaşkanı **Tayyip Erdoğan**'a hakkını teslim etsin.

22.12.2021

Eğer bugün dünyada Türkiye konuşuluyorsa bunun mimari **Erdoğan**'dır. Türkiye'nin alt ve üstyapısını yenilemiş, Türk insanının kendine güvenini tazelemiştir. Ayrıca hiçbir sorunu çözümsüz de bırakmıyor.

Bundan sonra gelen sistem, dövizle endeksli Türk Lirası hesabıdır.

Yani artık kimse dolar kuruna bakıp "**Bugün iyiyim, bugün kötüyüm**" diye söylenmeyecek.

Bir Türk olarak **Tayyip Erdoğan**'a tekrar teşekkür ediyorum.